

LA REALITAT ÉS TOSSUDA

La realitat és tossuda. Es pot negar, es pot reprimir, però sempre torna. Quan s'expulsa un problema roent per la porta —diu una dita molt expressiva— sovint torna a entrar per la finestra. El franquisme pretenia que havia «superat» —per la via de la negació— els problemes que arrossegava secularment Espanya. Però quan acabà, calgué abordar-los d'un en un. No els havia resolt, els havia negat. I retornaren: la desigualtat i la desprotecció social, l'ensenyament i la sanitat públiques, els drets de les dones, la representació política, l'articulació territorial —la realitat plurinacional—, la fiscalitat, la integració a Europa, la separació entre l'Església i l'Estat, el paper de l'exèrcit. Per cert, que tot i el pacte d'ampli espectre signat en el moment constituent del 1978, bona part d'aquests contenciosos encara mostren arestes —o *molt més* que arestes— sense resoldre. S'han cronificat, en forma de conflictes latents que esclaten de tant en tant. Però aquesta problemàtica mereix un tractament específic.

Un exemple palès de la inutilitat absoluta de la negació de la realitat el trobem en la qüestió que constitueix l'objecte del dossier que presentem en aquest número de *L'Espill*, dedicat a la *Commonwealth* catalanovelenciana. Que és una manera d'al·ludir al Corredor Mediterrani, en el terreny de les infraestructures de comunicacions, o a la realitat històrica i cultural d'un espai humà i econòmic singular que comparteix interessos i aspiracions.

Quan a la fi de l'autarquia el Banc Mundial va emetre un informe sobre l'economia espanyola, recomanà la construcció d'una via eficient de comunicació a la vessant mediterrània, que es va dur a terme: l'autopista AP7. Alguns la van anomenar «el Carrer Major dels Països Catalans», perquè s'estenia des d'Alacant fins a La Jonquera. Però els dèficits de comunicacions ferroviàries han estat —i son encara— clamorosos. En detriment dels interessos comuns, dels interessos econòmics, derivats d'una determinada estructura productiva i de la dinàmica exportadora pròpia de les nostres economies. Ja als anys trenta l'economista de Reus, instal·lat a València, Romà Perpinyà Grau, parlava amb coneixement de causa de «l'interès col·lectiu econòmic a Catalunya i València» i el temps no ha fet més que ratificar els seus diagnòstics, especialment arran de la força que va prendre la «compensació industrial» en l'economia valenciana a partir dels anys seixanta i setanta del segle XX.

El dossier que incloem en aquestes pàgines aborda la qüestió des de diverses perspectives i amb una pluralitat d'accents que el lector captarà de seguida. Una realitat polièdrica, amb tanta càrrega històrica i polèmica com la que ens ocupa, ha de ser tractada amb una sensibilitat especial. Són molts els factors en joc. Hi ha, d'entrada, la diversitat de punts de vista quant als problemes de fons. Però també les diferents dimensions que cal atendre. L'economia i les comunicacions, sí. Però també la cultura, la literatura, la llengua, la continuïtat històrica, la universitat, les connexions socials de tot tipus. També els malentesos i els distanciaments interessats.

Avui podem plantejar amb una nova perspectiva aquestes qüestions. La societat valenciana ha comprovat a bastament que l'anticatalanisme «és un mal negoci». En un doble sentit: en termes estrictament econòmics, però també en termes de consciència cívica i de dignitat col·lectiva. Persistir en una actitud de negativitat primària només denota ofuscació i una lamentable misèria intel·lectual i moral. Afortunadament, els temps han canviat. Molta gent s'ha esforçat a fer avançar la racionalitat i la sensatesa entre nosaltres. Hi ha molt de camí per recórrer encara, per descomptat. Però les bases per a encarar d'una manera més sòlida i positiva la necessària articulació de l'ampli ventall d'interessos comuns i compartits estan posades. Aquest dossier, al capdavant, n'és una prova fefaent, un pas més, una aportació feta des de la bona voluntat i l'esperit d'entesa.

Més enllà del dossier, aquest nou lliurament de *L'Espill* aborda qüestions cabdals de la societat i la cultura contemporànies, com el lector podrà comprovar. Joaquim Sempere fa un diagnòstic rigorós sobre els límits de la dinàmica socioeconòmica del capitalisme i la imprescindible correcció de rumb. Susan Watkins incideix en els diferents significats del moviment transformador més incisiu de les societats contemporànies, el feminisme. Enric Senabre escomet la pandèmia, tan pertorbadora, en termes de revulsiu per a un canvi de pautes socials. Els aspectes històrics i culturals també hi son presents, amb el suggeridor article de Francisco Fuster sobre Azorín i Catalunya i els substanciosos comentaris a propòsit de diversos llibres recents a cura d'Enric Iborra, Miquel Nicolás i Joan Bello. Finalment, en l'apartat documental, Josep Guia il·lumina un episodi de la transició democràtica al País Valencià que convé conèixer per avaluar més rigorosament un període clau de la història recent.